

Az Önkéntes Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtők IX. Országos Találkozója

Valóságos igények kielégítését szolgáló rendezvény volt az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtők immár kilencedszer megtartott országos találkozója, 1979. augusztus 17. és 19. között Eger városában. A találkozót a Magyar Néprajzi Társaság és a Magyar Nyelvtudományi Társaság rendezte a Hazafias Népfront, Heves megye és Eger város Tanácsának támogatásával. Ezzel annak a kétszáznál is több önkéntes néprajzi gyűjtőnek a találkozási szándéka valósult meg, akik hosszabb vagy rövidebb idő óta többé-kevésbé rendszeresen résztvesznek a Néprajzi Múzeum, az MTA Nyelvtudományi Intézete és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum által évente kiírt gyűjtőpályázaton, az országos és a területi diáknapi vagy más honismereti jellegű pályázatokon.

Az egri találkozó résztvevői az ország — sőt a magyar nyelvterület — majd' minden részéről, s társadalmunk legkülönbözőbb rétegeiből érkeztek. Ez a több mint kétszáz ember azonban nem passzióból, nem öncélú kedvtelésből foglalkozik a néprajz valamelyik szakterületével. Nagyonis valóságos igények szolgálatában munkálkodnak, amelyeket egyrészt a néprajztudomány, másrészt pedig a közművelődés fogalmaz meg számukra. Szüksége van rájuk a tudománynak és a társadalomnak egyaránt. Nem véletlen tehát, hogy tevékenységük hasznosságát, a mozgalom hiányt pótló voltát hangsúlyozta az ünnepélyes megnyitón *dr. Hanga Mária* oktatási miniszterhelyettes és *Pásztor Gabriella*, a KISZ KB titkára is. Azt pedig, hogy az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtők munkája milyen pótolhatatlan segítséget jelent a tudomány számára, egyrészt *dr. Harmatta János* akadémikus méltatta a tudományszervezés oldaláról, másrészt *dr. Bakó Ferenc* mondta el a „palóckutatás” eddig elért eredményeinek számbavétele során.

A gyűjtőtálalkozóon három munkaülésre került sor. Az első a *nyelvjáráskutatással* foglalkozott, közelebről a tájszógyűjtés és a népi növénynevek gyűjtésének jelentőségével.¹ Ezen a munkagyűlésen üdvözölhettük a kiváló kolozsvári nyelvészt: *Péntek Jánost*, a romániai magyar népi növénynév- és növényismeret-gyűjtés egyik fő szervezőjét és irányítóját. A második munkaülésre az *anyagi és társadalmi kultúra* kutatásával kapcsolatos gondok és feladatok jegyében került sor.² A harmadik pedig a *népművészeti mozgalmak és a néprajztudomány* kapcsolatával foglalkozott.³

Valamennyi előadás fontos, a mozgalom, a gyűjtőmunka szempontjából egyaránt izgalmas témát ölelt fel, s közös érdekünk, hogy elsősorban nem tudományos szakanyagot, lexikális ismerteket közöltek — arra ott vannak a szakkönyvek —, hanem a népi kultúra megközelítésének, megértésének szemléleti kérdéseiről, ennek sarkalatos pontjairól szóltak és segítettek feloldani az e téren — ha nem is éppen ebben a körben — meglévő félreértéseket, helytelenségeket.

A találkozó — mint mindig — most is a Szabad Fórummal ért véget. Ennek szép epizódjaként *dr. Timaffy László* a résztvevők nevében felköszöntötte *Morvay Pétert*, aki ez évben töltötte be 70. évét, s aki létrehozója és kezdettől fogva szervezője az ön-

1 *Dr. Imre Samu*: Tájszógyűjtés, regionális tájszótárak — *Markó Imre Lehel*: A kiskanizsai szótár — *Galuska Imre*: A készülő kesznyéteni szótár, valamint *dr. Morvay Péter*: A népi növénynevek és a kapcsolatos néphagyomány országos gyűjtése — *Péntek János*: Népi növényismeret a növénynevek tükrében — *Csetényi Mihályné*: A Csepa és környéki növénynévgyűjtés.

2 *Dr. Hofer Tamás*: Mit kíván a néprajztudomány az anyagi kultúra önkéntes gyűjtőitől — *Márton László*: A paraszti lőtartás Békésben, valamint *dr. Morvay Judit*: Mit kíván a néprajz a népi társadalmi kultúra önkéntes kutatóitól — *Pusztai Jánosné*: Céhölködés a Zobor-alján.

3 *Dr. Martin György*: Népi táncutásunk regionális eredményei, feladatai és az önkéntes gyűjtők — *Olsvai Imre*: Népzeneutásunk és az önkéntes gyűjtők, valamint *Borbély Jolán*: A díszítőművészeti körök és a néprajztudomány.

A parádi Palóc-ház. (Varga László felvételei)

kéntes néprajzi gyűjtőmozgalomnak. „Hagyománya” már a gyűjtőtálalkozóknak, hogy a Szabad Fórumra szánt idő sohasem elég. Most is így volt. De ha végiglapozom a jegyzetfüzetemet, újra ámulok, hogy mennyi fontos téma került ott napirendre. Sokan számoltak be a saját, vagy a szakkörük munkájáról, sikereiről. Szóba kerültek a néptáncmozgalom s általában a népművészeti csoportok munkájának akadályai, az iskolai történelemtanítás hiányosságai, az önkéntes gyűjtők publikálási gondjai s ennek kihasználatlan lehetőségei, valamint az a törekvés, hogy szorosabbá és rendszeresebbé tegyék a kapcsolatot a határon túl élő magyarok néprajzának önkéntes gyűjtőivel.

Az elhangzott előadásokkal még korántsem tekinthető teljes értékűnek a Gyűjtőtálalkozó. A „hivatalos” program mellett ugyanis legalább akkora jelentősége volt a szünetekben, az étkezések alatt szövődő szakmai, baráti beszélgetéseknek, az éjszakába nyúló ismerkedéseknek, vitáknak, tapasztalatcseréknek.

Nagyon jó, hogy igen sok fiatal is részt vett a találkozáson, és külön örültünk minden egyes, határokon túlról érkező gyűjtőnek. Az „önkéntesek” azt is érzékelték, hogy — tisztelet a kivételeknek — a néprajztudomány hivatásos szakemberei ezúttal a korábbinál csekélyebb érdeklődést mutattak tudományuk áldozatos segítőinek tevékenysége iránt.

Az önkéntes gyűjtők kitűnően érezték magukat. Hozzájárult ehhez néhány egri művészeti együttes első este bemutatott színvonalas műsora, valamint a valóban tanulmányi kirándulás, ahol a résztvevők megismerkedhettek a megye néhány szép és értékes népi műemlékével.

A Gyűjtőtálalkozón elhangzott előadások és felszólalások közül a szélesebb érdeklődésre számot tartókat a Honismeret folyamatosan közölni fogja.

Halász Péter

